

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XLIV. Peccata, quæ ut plurimùm committuntur in bello.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

CAPUT XLIV.

*Peccata, quae usurimum committuntur
in bello.*

- 434 **P**eccant imprimis Reges ac Principes, si bella moveant, neglectis conditionibus, capite superiori requisitis; vel hæreticis cooperentur ad occupandas ab ipsis Catholicas ditiones, in quibus sacra Tempia profanabuntur, Catholica Religio minuetur, Lutherana, Calviniana, &c. ampliabitur, aliaque ejusmodi sequentur; vel si bellum moveant, contra fidem datam in fœdere pacis, vel induciarum. Nec excusantur, quia timent ne Princeps, quem aggredi volunt, fiat nimis potens, vel etiam ne ipse, postea rupto fœdere, cum sibi opportunum fuerit bellum indicat. Non ex priori capite: quia asserere, quod alterius nimium excrevisset potentia, justa sit belli ipsi inferendi causa, pertinet ad pseudopoliticam Machiavelli, quam Apostolus improbat dicens: *Non sunt facienda mala, ut eveniant bona.* Atqui malum est innoxie possidentem turbare per bella, secum trahentia tot mala, humano generi tam perniciofa. Cum enim alienum non possideat, nec cuiquam injuriam faciat, nulla est justa causa ipsi bellum inferendi. Sine justa verò causa bellum inferre malum est. Et si malum non esset ipsum bello impetere, daretur bellum materialiter utrimque justum: cum & ipse procul dubio justè se defenderet, & alter justè ipsum aggrediretur. Omnes autem Doctores fatentur, impossibile esse dari bellum utrimque justum, saltem materialiter. Cum ad unam eandemque rem duo jus in solidum habere nequeant, nec justitiæ veritas stare queat, nisi ab una parte ex duabus sibi mutuo contradicentibus.
- 435 Non potest etiam ipsi bellum inferre posteriori ex capite: quia scilicet timet ne ipsi postea bellum indicat, &c. Quia justa belli causa non est ille timor, quamdiù alter nullam injuriam facit: quamdiù enim injuriam nullam facit, innocens est: bello proinde impeti non potest. Accedit quòd si timor foret justa belli inferendi causa, daretur bellum utrimque materialiter justum, ut antè, mundusque totus sub illo prætextu facilè bellis innoxie flagraret. Cum timor ille vicinis Principibus facilè semper occurrat.
- 436 Quando verò Princeps necessitate coactus bellum gerit, providere debet de expertis timoratisque belli Ducibus, ne mala, quæ per Duces minùs expertos & minùs timoratos Reipublicæ obveniunt, ipsi imputentur. Providere item, ut sua militibus stipendia statis temporibus solvantur. Aliàs causa est damnorum innocentibus obvenientium ex spoliis militum, nisi per impotentiam excusetur.

Secundò, belli Duces contra justitiam 437

graviter peccant, dum milites stipendiis suis fraudant, militumvè concussiones, rapinas, stupra, &c. justis non coërcent poenis. Cum ex officii debito & illa solvere, & ista teneantur impedire. Ad restitutionem proinde tenentur, dum pro posse non impediunt. Rapinæ quoque rei sunt; & obnoxii restitutioni, dum, accepta ab aliquibus pagis pecuniâ, eos oneri communi subducentes, alios pagos majori militum copiâ gravant. Quia tenentur ex officio servare justitiam distributivam, ut pagi, in quos milites sunt distribuendi, æqualiter, quantum fieri potest, graventur. A pagis verò, per quos transitus ipsorum non est à Principe vel Duce supremo præscriptus, jus nullum habent quidquam exigendi, nullumque titulum pecuniam ab ipsis extorquendi.

Tertiò, contra justitiam etiam graviter 438 peccant belli Duces, si non compleant numerum militum, pro quo stipendia accipiunt, sed fictitios milites substituant. Nec excusantur prætextu compensationis debiti, quo Princeps ipsis obstringitur, propter ingentia mala contra Reipublicæ bonum inde nata sequi. Nec sola restituere debent stipendia, quæ injustè accipiunt, sed & refarcire damna, quæ Principi vel Reipublicæ ex imminutione legionum vel cohortium proveniunt.

Quartò, rapinæ rei sunt milites, qui rusticos, aut cives, apud quos sive in itinere, sive in prædiis hospitantur, hostiliter vexant, spoliant, pecuniasque, aut alia ad ipsos spectantia auferunt, vel extorquent, præter id quod ipsis constitutum est. Et idem est de Ducibus ista dissimulantibus. Istæ namque sunt injustæ concussiones, quibus justitia violatur, sicut & præceptum à Præcurfore Domini militibus annuntiatum Luc. 3. *Neminem concutatis*, &c. Nec excusantur, propterea quòd stipendia ipsis non supeditantur. Non enim idè bona innocentium ipsis in compensationem obligantur.

Quintò, tametsi militibus liceat, jussu 440 Principis, vel Ducis, in bello justo deprædare hostes, & ea quæ per violentiam ab ipsis accipiunt, ipsorum efficiantur, uti docet S. Thomas 2. 2. q. 66. a. 8. ad 2. peccant tamen in acceptione prædæ per cupiditatem, ex prava intentione, si scilicet non propter justitiam, sed propter prædam principaliter pugnent, ait S. Doctor ibidem: dicit enim Augustinus in lib. de verb. Dom. quòd *propter prædam militare, peccatum est.* Imò rapinæ rei sunt milites (ait Natalis Alexander to. 10. lib. 4. c. 9. a. 3. reg. 19.) qui in bello, etiam justo, prædas agunt, occidunt, domos incendunt, &c. absque jussu Principis, vel Ducis. Tunc enim privatâ autoritate bellum gerunt, hostilesque actus exercent. Multo magis rapinæ rei sunt rustici (inquit) qui hæc at-

tentant, cum militiæ non sint inscripti. Nec ipsos excusat dictum Tertulliani: *Contra publicos hostes omnis homo miles est.* Cum ne ipsi quidem milites inscripti id facere possint, nisi jussu Principis, vel Ducis militiæ, uti proximè dictum est. Si tamen rustici hostilium partium, rusticos nostros hostiliter persequerentur & spoliarent, isto casu Natalis Alexander licitum putat rusticis nostris, qui aliter satisfactionem obtinere non possunt, hostiles in agros excurrere, usque ad damnorum & injuriarum compensationem. Bello enim fervente, pars utraque consensum sui Principis habere præsumitur, ad sic repetenda sua, quæ aliter recuperari non possunt. Sed circa hoc dubito, an non requiratur expressa concessio Principis, sicut ad repræsaliam. Neque enim rustici id facere posse videntur, nisi jure repræsaliam, ad quam si non sufficiat præsumptus Principis consensus; nec ad illud sufficit.

Porro ad repræsaliam justam, requiri videtur expressa Principis concessio, ne aliqui repræsaliam nimis facile fiant. Cum tamen fieri non debeant, nisi magnâ consideratione, examinâtâ justitiæ causâ, cum cautela etiam, ne in personas innocentium nimis læviatur, & ne ad Clericos, seu personas Ecclesiasticas, vel earum bona repræsaliam extendantur. Id enim Gregorius X. cum Concilio generali Lugdunensi, sub pœna excommunicationis prohibet, cap. *pignorationes de injur. & damno dato in 6.*

441 Sextò, graviter peccant milites, qui ad militandum cuilibet Principi, etiam Catholico, sese offerunt cum indifferentia, nihil aliud quærentes, nisi militare illi qui plus vel ampliùs solvit. Quia isto factò suo satis ostendunt, parum sibi curæ esse, justo an injusto bello se addicant, seque avaritiæ potius quàm justitiæ militare.

442 Septimò, graviter peccant in bello cives vel rustici, qui istos vel illos milites spoliant vel occidunt; eo prætextu, quòd ab aliis ejusdem cohortis, legionis, vel exercitûs, vel ipsimet, vel alii ad ipsos aliquo modo spectantes vexati, spoliati, vel occisi fuerint. Graviter (inquam) peccant contra justitiam. Tum quia sine legitima potestate hoc faciunt. Tum quia ista est vindicta in eos qui non peccaverunt. Tum quia causa sunt injusta damnorum, quæ aliis civibus vel rusticis ejusdem oppidi vel pagi evenire solent, à militibus, qui commilitonum suorum injurias ulcisci solent.

443 Octavò, graviter peccant contra justitiam cives & rustici, qui merces suas militibus carius vendunt quàm aliis.

444 Nonò, graviter etiam utrique peccant contra justitiam, dum res alienas à militibus furto sublatas emunt: tametsi emere possint res quas milites Principis aut Ducis jussu surripuerunt, ne iis hostilis exercitus uteretur, ut sunt grana, arma, equi, pabula equo-

rum, &c. Isto namque casu, jure gentium, militum efficiuntur. Peccant similiter contra justitiam, dum res à militibus furto sublatas, discedente exercitu derelictas, sibi vendicant, nisi similes sint iis, quas milites ipsis surripuerunt. Quo casu licita est ipsis compensatio, si discerni nequeat cujus sint in individuo.

Decimò, peccant Clerici, si se militiæ implicent. Quia ipsis prohibitum est bellare, sub pœnis gravissimis, privationis utique usûs Ordinum, reclusionis in Monasterio, & si in bello moriantur, prohibetur offerri pro iis sacrificium. Et ratio est, quia bellica exercitia maximè repugnant statui ipsorum: quia militant Deo, & nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus, 2. *Timoth. 2.* Is præsertim, quæ aliena sunt à mansuetudine Christi, qui proprium pro nobis sanguinem fudit, non alienum. Et propter hoc statutum est, ut effundentes sanguinem, etiam sine peccato, sint irregulares, ait S. Thomas q. 40. a. 2. in corp. Non incurrunt tamen irregularitatem, si bello injusto impetiti, se & commune bonum defendant. Pro quo videri potest Clementina *si furiosus.* Videnda etiam quæ to. 3. lib. 7. sub finem dicturi sumus.

Cæterum conveniunt Doctores, Clericis, de licentia Superioris, concessum esse bello interesse, non ut ipsi manu propria pugnent, sed ut justè pugnantibus spiritualiter subve-niant exhortationibus suis, Sacramentorum administratione, &c. Siquidem hunc in finem Episcopi & Clerici olim ad bella procedebant, & in veteri lege Sacerdotes jubebantur sacris buccinis in bello clangere. Josue 6. Quòd autem aliqui propria manu pugnent, abusionis est, ait sanctus Thomas ibidem a. 2. ad 2. Et quia bella carnalia populi fidelis ad bonum spirituale divinum referenda sunt, sicut ad finem, cui Clerici deserviunt; ideò ad Clericos pertinet dispo-nere & inducere alios ad bellandum bella justa. Non enim ipsis interdicitur bellare, quia peccatum sit, sed quia bellandi exercitium personæ & statui ipsorum non congruit, ait S. Thomas ibidem.

CAPUT XLV.

Definitio, divisio, & malitia scandalii.

Scan-dalum à S. Thoma q. 43. a. 1. defini-tur, dictum vel factum minus rectum, præbens alteri occasionem spiritualis ruinae. Unde patet esse peccatum ex suo genere mortale, contra charitatem: utpote quæ prohibet voluntariè inferre proximo spiritu-ale nocumentum.

Dicitur 1º. *dictum vel factum minus re-ctum*; non quòd ad scandalum necesse sit, dictum vel factum scandalizans esse reipsà malum; sed vel reipsà malum, vel habens spe-